

FRANCESC GAY I COLL

Ens diu la Viqui

(Calella, 14 de març de 1889 – la Pinya, 12 d'agost de 1936) **Veure Martirion**
Fou un eclesiàstic i escriptor català. S'ordenà sacerdot a Tortosa el 1911. Durant setze anys fou vicari de diverses parròquies: Cassà de la Selva, Palamós, Sant Esteve d'en Bas i Palafrugell. El 1927 fou nomenat rector de La Pinya. Des d'aleshores sovint utilitzà el càrrec com a pseudònim signant: El Rector de La Pinya. També va signar algunes de les seves obres teatrals amb el pseudònim Franc de Pinyana. Va col·laborar a diverses revistes i diaris de l'època, principalment a La Tradició Catalana, d'Olot. Les seves obres de teatre es feren cèlebres en tot el bisbat i arreu de Catalunya, especialment en els centres catòlics. Deixà moltes obres teatrals, sovint musicades per autors catalans.

També va escriure dos llibres de poesia i va participar en certàmens literaris, com els Jocs Florals de Barcelona. En iniciar-se la Guerra Civil Espanyola fou assassinat el 12 d'agost de l'any 1936 a mans d'un comitè revolucionari a causa de la seva condició sacerdotal. Els qui el van tractar el defineixen com un sacerdot generós, pobre i molt arrelat al seu país.

Llegim a Martirion:

El detingueren i el conduïren a la carretera de Banyoles a Olot per Santa Pau el 12 d'agost de 1936. El feren baixar del cotxe i l'assassinaren amb diversos trets al terme del Sallent. Tenia 47 anys, després de 24 anys de ministeri sacerdotal. No consta el lloc exacte del seu enterrament.

Ens sembla que els goigs de la Mare de Déu de la Cabeça i de Sant Miquel del Mont són d'ell.

LA SANTA CREU. Poema de Mn. Francesc Gay i Coll (copiat de Goigs i devocions)

I

L'Autor de la Justícia i de la Vida
puja al Calvari amb l'arbre de la Mort;
damunt l'espatlla pels assots cruixida,
li han carregat el doble tronc retort.

Així la nit carrega la mortalla
al llom del dia que fineix plorant;
així la Mort deu carregar la dalla
al coll ressec del pobre agonitzant.

—I, us fa ajupir la càrrega roïna
a Vós, l'omnipotència divina
que aixeca els móns i dicta llurs camins?

—Fill meu, la Creu poc que m'aterra gota;
allò que m'esdernega i que m'acota
són tos pecats que hi han niat a dins.

II

El Redemptor ja és dalt la muntanyola,
la creu a Terra, el cos sagnant al cim;
el martelleig sembla un lleó que udola...
(Protestarà, potser, del negre crim?)

Raja la sang a dolls de la carn nua
per ofegar el corc del crim traïdor...

Ja han arborat el fust i el sol s'afua,
el món ja té un sol nou de redempció.

La soca morta, seca i maleïda
regada amb sang del Crist, torna a la vida,
l'Arbre sagnant ens mostra un fruit madur.

Fruit d'immortalitat i d'alegria,
sigueu nostre aliment de cada dia
fins que arribem, amb Vós, al port segur.

III

Oh Creu, sol d'esperança i de victòria,
senyera immaculada i noble escut!
Tu has persignat les gestes de la història
dels herois que han lluitat per ta virtut.

L'art exquisit que encela tant com toca,
els llors de la ciència i del progrés,
què són sinó un esqueix d'aquella soca
que el Crist regà perquè no morís més?

El poble que t'estima i et venera
viurà entre esclats d'eterna primavera
de llibertat, de germanor i de pau.

Però, ai del qui t'odia i t'arracona!,
veurà el mur dels seus drets com s'escantona,
collat amb les argolles de l'esclau.

EL MIRACLE DE NADAL

El desembre congelat
confús es retira;
en un coval isolat
la humanitat
un altre cel mira
quan Jesús és nat.

Ha florit un nou Roser
dins una establia,
Sant Josep n'és jardiner,
el Roser, Maria;
Roser
miracler
ningú el tocaria;
Roser odorant
sols l'Esperit Sant
fecundar el podia.

La natura, aquesta nit,
també vol ser mare
i s'ha tret del si florit
una aurora clara
que l'infern deixa atordit.
L'aire geliu de Betlem,

quan sent que la terra canta,
entorn de la Cova santa:
—Al Nadó, què li darem,
albirant-lo tan nuet,
que fins un bolquer li manca?
Li ofereix un llençolet
fet de cotó de neu blanca.

Els dits de la meravella
formats de raigs de clarors
truquen a la finestrella
de l'aclucada parpella
dels pastors,
que, a la falda de la prada
flonja com una il·lusió,
dormen prop de la ramada
i amb el cap sobre el sarró.

El vell que fins amb pensa erma
de tot saber gai,
sap llegir amb mirada ferma
el cor del temps i l'espai,
ara es sent corprès d'esglai
perquè l'espectacle
de tan gran miracle
no l'havia albirat mai.

Un àngel del cel davalla
i amb coltell d'or trenca el vel
del misteri que embolcalla:
—No temeu, no, pastoralla,
ni us encongeixi el recel,
que us vinc a portar una nova
que sap a formatge i mel:
—A Betlem, dintre una cova,
ha nat el Rei d'Israel!
Llavors la llum admirable
filtrant-se als cors pastorils,
s'ha fet gaubança inefable
que és el tresor dels humils.

I tot allò que té vida
diríeu que s'ha trobat
a la Cova beneïda
adorant l'Infantó nat:

Fillet de Maria
que aquest món venia
per a fondre el gel
de la culpa impia,
i, d'una establia,
n'ha fet un nou cel!

EL NADAL DE SANT FRANCESC

Oh, quina missa celebra
Sant Francesc aquesta nit!

Per altaret té un pessebre
per mans d'arcàngels guanit.

-No caldrà que passeu pena
per haver una hòstia com cal...
Deixeu buida la patena
i esgardeu cap el porta.

Quan d'oferir l' hora sia,
entremig d'angèlics cants,
l'Infantó de l'establia
reviurà en vostres mans!

1. OBRES

Teatre

L'Estampa de primera comunió, 1931
El Collaret de la princesa, 1932
L'Esgarriada, 1932
Esclaus de les passions, 1917
Diners que sagnen, 1933
Les Dones de la Passió, 1928
Les Cosinetes, 1935
Rostos avall, 1926
Enigmes tràgics, 1914
L'Artista, 1927
L'Apòstol català, 1935
Asprors de Joventut, 1911
L'estrella de la felicitat, 1925
Guspises socials, 1912

Poesia

Poemets i retaules
Violes Homilètiques
Obres presentades als Jocs Florals de Barcelona:
La Pavordessa, 1921
Les dues verges, 1934
A una bacina arqueologica, 1920
Jardí conventual, 1922
Primaverals, 1919
Oració de la Nit, 1921
Sol, solet, 1928
La Bona Mare, 1919
Visions del temps i la natura, 1928
La vida perdurable, 1934
El mal cassador, 1923
Pàtria Nova, 1933
Hivernada, 1928
Idili florit, 1919
Divorci reial, 1933